

15u35 - Panelgesprek onder leiding van moderator Joris Capenberghe

Panelleden:

Johan Meulders, Directie Private Veiligheid

Hans Martens, kabinet Vlaams minister van Cultuur

Clement Caremans, coördinator stafdienst musea Antwerpen

Sofie Wilder, projectcoördinator Vlaamse Museumvereniging

Joris Capenberghe: We hebben al heel wat gehoord, het is geen gemakkelijke materie. Dat was het vroeger niet, nu niet en dat zal het straks waarschijnlijk ook niet zijn. Maar ik heb alvast een eerste vraag voorbereid en dan gaan we er tegenaan. De organisatoren hebben mij gevraagd om een eerste vervelende vraag te stellen. Johan Meulders, wat is jouw reactie op het voorstel dat de VMV heeft uitgewerkt? Een soort van à la carte benadering van een opleiding met minder aantal uren dan jullie voorstellen, met de nadruk niet zozeer op bewaken, maar ook op communiceren, klantvriendelijkheid of gastvrijheid en anderzijds *conservatie*. Het als suppoost mee ervoor zorgen dat de dingen goed bewaard blijven en ook in de handling, want dat is vandaag niet echt aan bod gekomen. Suppoosten worden intern of extern vaak ingezet voor het manipuleren van museumvoorwerpen als tentoonstellingen plaatsvinden. Wat denk jij, die namens de Directie Private Veiligheid antwoord mag geven?

Johan Meulders: Enerzijds wil ik beklemtonen dat ik geen beleidsmaker ben, dus wat ik ervan denk, doet er weinig toe. Het is de minister die beslist hoe die opleiding erfgoedbewaker eruit zal zien. Hij heeft alvast gesteld dat de erfgoedbewaker kennis moet nemen van de bewakingswetgeving. Dan blijft sowieso een belangrijk punt: dat men ook goed gaat luisteren naar de specifieke noden. Als die noden effectief communicatie en conservatie zijn, dan zal men daar ook wel rekening mee houden bij het inhoudelijk uitwerken van de opleiding.

Joris Capenberghe: Als ik dan stout mag zijn: wat ga jij doen als je straks thuis komt? Wat is jouw verslag aan je overste van deze namiddag? Kan je dat een dwingendheid meegeven? Dat is toch een taak van jou als bemiddelaar tussen de burger en de beleidsmakers.

Johan Meulders: Er is een voorstel aan het kabinet (*Binnenlandse Zaken, nvdr*) gedaan of zij akkoord kunnen gaan met die specifieke opleiding. Wat ik ga doen, is doorgeven wat er hier gezegd is. Uit de voorgaande rondetafelgesprekken weet men al wel wat de pijnpunten zijn. Hoe dan ook moet de Directie Private Veiligheid afwachten, wat het besluit van het kabinet Binnenlandse Zaken gaat zijn. Als zij het fiat geven, dan zullen wij al het mogelijke daarvoor doen.

Joris Capenberghe: Hans Martens, wat doe jij dan krachtens jouw positie op het kabinet Cultuur van minister Anciaux? Is daar op een of andere manier onderling samenspraak of overleg? Of gaat dat via andere geijkte kanalen?

Hans Martens: Ik moet eerlijk toegeven dat er noch op het kabinet Dewael, noch op het kabinet Anciaux echt prioriteit is gegeven aan deze materie naar bilateraal

overleg toe. Soms is dat ook een goed teken in de zin van: geen slapende honden wakker maken. Met parlementaire vragen worden dossiers terug opgerakeld. Wat ik ga doen morgenvroeg of misschien deze week, is: ook overleggen met de minister. Er vertrekt een brief naar zijn collega Dewael. In de beleidsnota cultuur is het thema bewakingswet wel opgenomen als één van de vele materies – en dat zijn meestal niet de meest eenvoudige - waar gemeenschap en federale overheid een gedeelde verantwoordelijkheid hebben. Het initiatief zal deze week genomen worden en hopelijk kan men de ene brief *matchen* aan de nota van de Directie Private Veiligheid om de lont uit het kruitvat te trekken. Ik denk dat het nooit te laat is om iets wat overtrokken lijkt en een *monster* baart een zekere halt toe te roepen.

Joris Capenberghs: Goed, er gaan dus verschillende brieven mekaar kruisen. Hopelijk komt er dan ook een zekere bemiddelaar die gaat controleren of die brieven er daadwerkelijk gekomen zijn. Daar heeft de VMV nog een werkje aan wat dat betreft.

Vragen uit het publiek

Norbert Hostyn: Ik ben diensthoofd in de musea van Oostende. De wet is al een dikke vijftien jaar oud. Ik heb het nog niet meegemaakt, maar misschien de collega's wel. Mijn vraag is: stel dat er een calamiteit voorvalt in het museum, bv. een diefstal of een persoonlijk ongeluk. Wat als de wet de verzekeringsmaatschappijen ter oren komt en dat ze zeggen: "Jullie zijn niet in orde, dus wij betalen niet uit." Hebben we daar al eens over nagedacht?

Clement Caremans: Bij de musea Antwerpen hebben we tijdens de voorbereidingen van het vergunningsdossier al een diefstal voorgehad. Het enige wat ik kan zeggen, is dat we vanuit de verzekeringsmaatschappijen daarover nooit iets gehoord hebben. Er is ook nooit reactie gekomen vanuit de Directie Private Veiligheid. Je zou kunnen veronderstellen dat zij naast beleidsvoorbereidend werk ook controles uitvoeren op de toepassing van de wet. Ook op dat moment hebben wij van hen niks gehoord. Ik weet niet of de suppoost, die op dat moment de vaststellingen deed, vergund was of niet. Die persoon had nog geen identificatiebadge, dus kan hij niet vergund zijn. Ik weet niet of die twee dingen met elkaar te maken hebben.

Patrick Vandenbroeck: Ik ben diensthoofd beveiliging en bewaking van de provincie Antwerpen. Wij hebben ook een juridisch precedent gehad. Ik kan dus aanvullen. Wij hebben helaas een diamantroof gehad in 2004. Daar is de vraag of wij vergund waren als dienst en onze suppoosten wel degelijk aan de orde geweest. Onze advocaat heeft onze vergunning aangewend inzake schadeclaims. Het heeft dus wel degelijk meegespeeld in de juridische afhandeling van die zaak. Dat heeft niks te maken met sancties vanuit de Directie Private Veiligheid. De verzekeraar en de ontleners wisten op dat moment blijkbaar wel dat de wet van toepassing was op de museumsector. Dus je moet daar wel degelijk rekening mee houden.

Joris Capenberghs: Dus als ik het goed heb, dan is de vergunning mooi meegenomen op het moment dat je ze hebt, maar als het nog niet zover is, en dat

geldt voor zowat iedereen eigenlijk, dan wordt er door de verzekeraar niet echt een punt van gemaakt. Sofie, heb jij dit soort dingen onderzocht?

Sofie Wilder: Ik heb mij niet op verzekeringen toegelegd. Maar de opmerking van meneer Hostyn is wel terecht, in die zin dat er nog maar twee museale entiteiten vergund zijn. 99% van de musea in Vlaanderen werkt dus in de illegaliteit. Ik heb er dus geen antwoord op.

Joris Capenberg: Zijn er mensen van de Administratie Beeldende Kunst en Musea in de zaal die hier iets over kunnen zeggen? Niemand?

Hans Martens: Ik zou voorzichtig zijn met de term 'illegaliteit'. Dat komt vooral door de onduidelijkheid, het is niet *d'office* illegaal. Ik verwijs naar de rondetafel met Jan Cappelle, waar hij het heeft over bewaking als kernfunctie. Blijkbaar zit je in een rekbare zone, waardoor je als museum niet in bewaking hoeft te voorzien. Zoals ook een bibliotheek niet bewaking als hoofdtaak heeft; de bedienden houden gewoon een oogje in het zeil. Zo gebeurt dat ook in musea: de man aan de kassa houdt een oogje in het zeil. Op dat vlak is er geen illegaliteit. Het wordt pas problematisch als er iets gebeurt, maar daar moeten we geen slapende honden wakker maken. Dat is een zeer teer punt. Ik ben geen jurist, maar zelfs de mensen van de federale politie hier aanwezig zeggen: op vijftien jaar tijd is er nog nooit een sanctie ondernomen. Waardoor je de rechtsgeldigheid van zo'n wet wel enigszins ondergraaft. Je kan er wel een hoogtechnologisch juridisch steekspel van maken, maar uiteindelijk is het dan wel woord tegen woord.

Joris Capenberg: Het woord 'illegaal' is dan niet van toepassing, misschien zoals je kan zeggen: het is niet 'immoreel', maar het kan 'amoreel' zijn. Het is misschien 'alegaal'. Musea hebben een conserverende taak met bewaking erbij. Zo is het toch geïnterpreteerd.

Ward Caes: Ik ben conservator van Zilvermuseum Sterckshof. Ik heb vorig jaar een aantal maanden het conservatorschap ad interim in het Diamantmuseum waargenomen. Ik moet zeggen dat ik zeer positieve ervaringen heb met de interne bewakingsdienst, die gewicht van de schouders van de conservator haalt en een veelomvattende taak heeft. De bewaking van de collectie is ingekaderd in de basisfunctie van het museum, namelijk conserveren. Als objecten worden aangekocht of in bruikleen gegeven worden, is het toch de bedoeling dat die in het museum blijven. En niet dat de 'gebruiker' daarmee gaat lopen. Ik vrees dat als we de zaken niet op een degelijke manier beschermen, we wel eens zouden meemaken wat het kerkelijk erfgoed in een recenter verleden is overkomen. Daar zijn door een gebrek aan bewaking heel wat dingen ontvreemd. Ik hoop dat dit in het museumveld in de toekomst niet het geval zal zijn. Bewaking zal toch een onderdeel van de taken moeten vormen. Ik pleit er voor om binnen de bewakingswet het kind niet met het badwater weg te gooien en eerder te kijken op welke manier er gradaties aangebracht kunnen worden. Vergelijk met de bedrijfsweld: een eenmanszaak betaalt niet evenveel taks als een grote of middelgrote onderneming. En zo zou het hier ook kunnen gebeuren. Dat je een nationaal erkend museum in een hogere

schaling zet wat bewakingsnoodzaak betreft dan een regionaal of niet erkend museum, dat vaak een minder zwaarwichtig patrimonium bewaakt.

Joris Capenberg: Dat is een helder standpunt. Is iemand hier het daar grondig mee oneens? Hoe ga je daarmee om in toekomst? Hoe ben je pragmatisch wat wetgeving betreft en tegelijkertijd voorzienend wat calamiteiten betreft?

Norbert Hostyn: De erkenning als museum op landelijk of regionaal vlak bepaalt niet of je collectie waardevol is of niet. Dat kan niet de enige sleutel zijn.

Joris Capenberg: Maar er moeten formules gezocht worden, zoals bij de stedelijke musea Antwerpen. Daar wordt een koepel gemaakt voor kleine musea om het probleem van de bewakingswet het hoofd te bieden. Er moet nagedacht worden over hoe we daaraan tegemoet komen. Dat moet een oefening zijn: wat doe je met de kleine of middelgrote musea als dat niet binnen een netwerk kan? Netwerken of de grote huizen zijn wel in staat om de opleidingen te organiseren. Is er iemand van het Kasteel van Gaasbeek in de zaal? Zij zijn ook een groot huis. Hoe gaan jullie daarmee om? Zijn ze al vertrokken? Wat doen de federale instellingen? Misschien iemand van het Koninklijk Legermuseum?

Piet Degryse: Wij vormen natuurlijk een uitzondering binnen de federale instellingen: we hangen af van Defensie. Als wij militairen inzetten als suppoosten, dan vallen zij buiten de toepassing van de wet. De problematiek bij ons ligt anders: wij hebben burgers in dienst die voor de taken als suppoost zijn aangenomen. Zij zouden de opleiding wel moeten volgen. Hoe dat naar onze organisatie moet worden vertaald, daar zijn we volop mee bezig. Het feit dat je met militaire suppoosten zit, heeft een aantal voordelen naar de bewakingswet toe, maar tegelijk ook een aantal nadelen naar de militairen naar inzet. Zij hebben geen leuke job. Voor de andere wetenschappelijke instellingen kan ik geen idee geven. De bewakingswet heeft een aantal goede zaken, zoals vorming, maar het lijkt allemaal wat kafkaïaans. Misschien moeten we Vincent van Quickenborne aanspreken en ik pleit als buitenstaander ook voor een geschaalde aanpak. Grote en kleine instellingen zijn niet dezelfde en hebben ook niet dezelfde middelen. Daar moet een oplossing voor komen.

Joris Capenberg: Prima. Ik kan ook meegeven dat ik als militie als suppoost hier heb gediend. Er was toen ook een diefstal in de Napoleonzaal. Degene die toen militair bevoegd was, liep achter me aan en zou me wel *dekken* als er een probleem was. Leuk, maar het is een ervaring waarvan je hoopt dat er wat wetgeving zou kunnen komen, want het was allemaal heikel. Zijn er nog vragen?

Staf Thomas: Ik spreek voor de erfgoedsite van Tienen. De VMV is voortrekker in dit dossier, en maar goed ook. Maar hoe gaat men vanuit de overheid reageren als de culturele centra zeggen: wij verkopen enkel tickets en de wet is op ons niet van toepassing? Terwijl men weet dat vele culturele centra grotere tentoonstellingscomplexen hebben dan heel wat musea. En dat er in culturele centra meer kunst wordt aangesjouwd dan in de meeste musea. Ik vind dat de VMV zich niet zomaar mag neerleggen bij de opleiding. Het moet wel een heel stuk ruimer bekeken worden.

Hans Martens: Ik wil daar twee dingen op zeggen. Enerzijds was mijn interventie hier en daar ironisch. Het was niet mijn bedoeling om iedereen aan te sporen om in wetteloosheid te functioneren. We moeten effectief bewaren en bewaken wat men bezit of in bruikleen heeft, dat is een kerntaak van iedere erfgoedinstelling. De vraag die we ons stellen is: is die wet daar een goed instrument voor of moeten we alsnog tot een andere regeling komen? Ten tweede geef ik Staf gelijk. Het is niet enkel een verhaal van musea. Dat kwam al aan bod op de rondetafel. De VMV heeft daar toen rekening mee gehouden door het over "erfgoedinstellingen" en "erfgoedbeheerders" te hebben. Het gaat dus breder dan alleen musea: ook de 'kunsthachtigen' en in extenso de culturele centra, die ook een tentoonstellingsbeleid ontplooiën. Maar een verruiming van het veld maakt het nog meer noodzakelijk om tot een eenvoudige en krachtige regeling te komen, waaraan iedereen kan participeren, en dat je dan een getrappt systeem inzet. In de erkenningsprocedure voor musea binnen het erfgoeddecreet zijn ook criteria ingeschreven om correct met erfgoed om te gaan. Daar is niet altijd een aparte wet voor nodig.

Johan Meulders: De bewakingswetgeving kijkt niet zomaar naar een sector. In de wet staan zeven bewakingsactiviteiten. Wie die activiteiten uitoefent en wiens statuut of functie niet geregeld is door een andere wet, valt automatisch onder de wet. Dus je kan niet zomaar zeggen per sector: ik doe niet mee aan die wet. Daarbij komt natuurlijk dat onthaal niet onder de wet valt. Wat ik nog wou vermelden, is dat men het voorbeeld van een conciërge heeft aangehaald. Of die persoon bewakingsagent is ja of nee: je moet kijken naar zijn kernfunctie. Dat is het beheer van een gebouw en dat omvat meer dan bewaking op zich. Het feit dat hij daar een alarm afzet en 's avonds weer opzet, maakt van die persoon niet automatisch een bewakingsagent. Men moet kijken naar de functies van de personen. Een klusjesman is ook geen bewakingsagent. Enkel de personen die bewakingsactiviteiten uitoefenen – ongeacht de sector waarin men werkt - en wiens statuut niet geregeld is krachtens een andere wet, worden geïncorporeerd door de wet op de Private Veiligheid.

Sofie Wilder: Ik wil reageren op wat Staf heeft aangehaald. De perceptie van Hans Martens klopt in die zin, dat wij in ons voorstel de definitie heel breed hebben genomen omdat we wisten dat de sectoren van de podiumkunsten en die van de culturele centra hier ook mee geconfronteerd zouden worden. En het erfgoedveld is natuurlijk veel breder dan musea alleen. We wilden ook bewaarbibliotheken en even goed beeldende kunstencentra, die vaak met vrijwilligers werken, daarin opnemen. Maar natuurlijk is en blijft de VMV een belangenvereniging voor musea en kunnen we enkel vanuit dat standpunt iets ondernemen. Maar een meer doorgedreven samenwerking naar de toekomst toe is wel aangewezen. Er is zeker nog veel werk voor de VMV weggelegd op dat vlak.

Patrick Vandenbroeck: Om even verder te gaan: als je kijkt welke instellingen vergund zijn - en dat zijn er inderdaad nog maar steeds twee - zou je verstoeld staan van welke sectoren er effectief al vergund zijn. Je vindt er grote bedrijven, grootwarenhuizen, ziekenhuizen, universiteiten en ook openbare gebouwen. Onze bewakingsdienst is niet enkel bevoegd voor de vijf provinciale musea, maar ook voor gebouwen waaronder het provinciehuis, de Arenbergsschouwburg en het

openluchttheater Rivierenhof. Naast de musea zijn er nog een aantal slapende honden die misschien wel wakker geschud *moeten* worden. Ik denk aan de recreatiesector en de sportcentra. Er zijn nog heel wat sectoren die dit niet beseffen. Anderzijds is de wet in 2004 ook uitgebreid door persoonscontrole te verplichten voor *niet* publiek toegankelijke plaatsen. Er zijn op dit moment veel bedrijven die niet beseffen dat ook zij onder die wet ressorteren.

Lieve Desmidt: Ik ben hoofdsuppoost in de stedelijke musea van Brugge. Ik ben niet gekant tegen de professionalisering van de museumwereld, maar als ik jullie zo bezig hoor, vind ik dat we moeten nadenken over de gevaren daarvan. Wij hebben namelijk ook een maatschappelijke functie te vervullen en er zijn veel mensen terug te vinden in de museumsector, die elders op de arbeidsmarkt uitgesloten worden. Dat gaat om mensen die omwille van medische redenen lichter werk gevraagd hebben of mensen die geen bewijs van goed gedrag en zeden kunnen voorleggen. Of mensen die uit andere dan EU-lidstaten afkomstig zijn. Die vallen allemaal uit de boot. Als we dat op grote schaal gaan doen, blijft dat niet zonder gevolgen. Een tweede punt: om niet onder de wet op (geld)transporten te vallen, sturen wij onze schoonmaaksters en administratieve bedienden met massa's geld op zak de straat op. We moeten nadenken over onze uitgangspunten. Ik wil vragen aan de mensen van het beleid om daar goed over na te denken.

Joris Capenberg: Dus als ik het goed begrijp komt het hierop neer: opleiding, ja. Maar we moeten blijven zoeken en niet uitsluitend voor de musea. Anderzijds is er een stuk praktijk die al dan niet beantwoordt aan die wet en dan zijn we nog niet thuis. Er blijken dan nog angels te zijn wat de museumwereld betreft. Zie jij dat ook zo, Clement?

Clement Caremans: Ik ben het wat het sociale luik betreft, zeker met Lieve eens. In de Antwerpse stedelijke musea heb ik nagerekend: 21% van het suppoostenkorps behoort tot een groep mensen met een psychische, sociale of medische problematiek. Om het grof te zeggen, vormen die soms een probleem. Aan de andere kant heb je als publieke sector een sociale taak. Om die te verwezenlijken, schakelen we mensen als toezichter of onthaalbediende in het museum in. Tweede punt waarover niks is gezegd: de evolutie zoals ze nu bezig is. Ik heb daarstraks opgemerkt dat men in de (Antwerpse) museumsector niet echt wakker ligt van de bewakingswet. Ondertussen is het wel zo, dat men merkt dat de wet opportuniteiten biedt. Personeel en de voorzieningen die de stad Antwerpen aan de burger moet aanbieden, kosten veel geld. De stad moet dus besparen. Op dit moment worden de werkprocessen bij de stad doorgelicht. De *workload* en de kosten van elke taak is men aan het uittellen. Wanneer men 'capaciteiten moet vrijmaken' – dit betekent 'besparen' - is het niet ondenkbaar dat men bewaking aan de privé-sector gaat uitbesteden. Het gevaar bestaat, dat wanneer men het suppoostenteam puur als bewakingsdienst beschouwt, het losgekoppeld wordt van het intrinsieke van het museum. Dan bestaat het gevaar dat men gaat zeggen: de stedelijke musea hier of elders hoeven niet zelf toezicht te voorzien. We gaan dat uitbesteden aan een privé-firma en dan zijn we terug bij af. Niet dat bewakingsfirma's hun job niet doen, maar zij doen niet wat wij van museumsuppoosten verwachten.

Henk Van Genderen: Suppoost of 'erfgoedbewaker' in Zilvermuseum Sterckshof. Ik bespeur hier enige wrevel. Naast taken als bewakingsagent kunnen we ook nog andere taken uitvoeren. In dat opzicht zal je dus niet het probleem hebben dat suppoosten enkel op een stoel zullen zitten.

Clement Caremans: Neen, dat bedoelde ik niet. Uiteraard kan een als bewakingsagent vergunde suppoost nog andere taken uitvoeren. Maar die andere taken komen net in het gedrang als men beslist om bewaking uit te besteden aan een externe firma, dat is mijn probleem.

Joris Capenberg: Johan Meulders, kan je me één groot voordeel geven van de bewakingswet dat een positieve uitdaging zou kunnen vormen voor de museumwereld?

Johan Meulders: Dat is een moeilijke vraag. Ik moet zeggen dat we het niet echt langs die kant bekijken. De Directie Private Veiligheid kijkt niet hoe ze de werking van de museumsector kan verbeteren. Zij kijkt: aha, bewakingsactiviteiten, dus men valt onder de wet, daar moet iets aan gedaan worden. Nu, wat mijn persoonlijke mening betreft: ik denk dat het geen kwaad kan dat er voor activiteiten van toezicht en controle opleidingen worden gegeven. Zodat zowel de burger als de bewakingsagent op hun rechten en plichten worden gewezen. Dan staan ze beide in hun doen en laten sterker in hun schoenen.

Sofie Wilder: Ik wil daar nog iets aan toevoegen. Ik denk dat het na vandaag heel duidelijk is dat wij vanuit de museumsector wachten op heel duidelijke richtlijnen vanuit de Directie Private Veiligheid. Ook voor het kabinet van de minister van Cultuur: er moeten dingen op papier komen over de toepassing van de verschillende KB's rond bijvoorbeeld waardenvervoer. Ik zou ook graag uitsluitel hebben over de timing van heel het proces. We wachten sinds januari 2005 op een antwoord. Ik besef dat een wetswijziging niet over één nacht ijs gaat, maar ik zou er toch graag meer duidelijkheid over hebben.

Joris Capenberg: Om af te sluiten zal ik het huiswerk na zo'n dag overlopen. Vanuit de kabinetten Binnenlandse Zaken en Cultuur wordt een brief geschreven en misschien kan die ook in cc naar Van Quickenborne. Om duidelijk een afbakening te maken, zowel inhoudelijk als in tijd. Er kunnen geen beloftes gemaakt worden, maar er is alvast een intentie uitgesproken vanuit het kabinet Anciaux en ik begrijp ook dat de Directie Private Veiligheid dit zo snel en zo goed mogelijk in goede banen wenst te brengen.

Het huiswerk dat ik de VMV wil inluisteren: het vervolg van het verhaal is misschien een petitie rondzenden. Jullie zijn tenslotte een belangenvereniging. Om het gewicht en de bezorgdheid van de mensen uit het veld uit te drukken. Die brief kan als een vervolgbrief gestuurd worden naar minister Dewael. We hopen dat er een positief verhaal volgt. Dat musea een veilige context bieden voor zowel publiek als erfgoed. Ik ben een man die zijn eigen verhaal wil toevoegen.

Ik stel voor om het devies te volgen van de vader van Margaretha Van Oostenrijk, die toen regentes werd over de minderjarige Karel, die later keizer zou worden. Vader Maximiliaan zei: "Margaretha, zie dat je een goede huisvader wordt. Want jij

